

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

กรมสรรพากรเป็นหน่วยงานของรัฐ ที่มีความสำคัญต่อการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาล เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศชาติให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ เพราะเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีอากร โดยจะเห็นได้จากการที่รายได้ของการจัดเก็บภาษีจากกรมสรรพากร ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2540-2543 นั้นมีส่วนเฉลี่ยร้อยละ 57.92 ในขณะที่หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีอีก 2 หน่วยงาน คือกรมสรรพสามิตและกรมศุลกากรมีการจัดเก็บภาษีเพียงร้อยละ 20.06 และร้อยละ 9.81¹ อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อระบบการเงินด้านงบประมาณแผ่นดิน ดังนั้นการทำงานด้านต่าง ๆ ของกรมสรรพากรย่อมต้องมีส่วนสนับสนุนให้รัฐบาลสามารถบริหารประเทศไปได้ด้วยความเรียบร้อย ซึ่งผู้บริหารระดับสูงแต่ละท่านพยายามปรับปรุงระบบการบริหารงานให้พัฒนาทันต่อสภาวะทางเศรษฐกิจและ สังคม อยู่ตลอดเวลา

ในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีอากร โดยใกล้ชิด เป็นรายตัวผู้ประกอบการ และเป็นปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลต้องมีความเป็น “นักจัดเก็บภาษีอากร” มากกว่าความเป็นเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี และในการเป็นนักจัดเก็บภาษีอากรที่ดีนั้น เจ้าหน้าที่งานสรรพากรทุกคนต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถอย่างกว้างขวางทั่วถึง และอย่างเพียงพอ ได้แก่ ความรอบรู้เกี่ยวกับธุรกิจที่จะเข้าทำการกำกับดูแล ทั้งในภาพกว้างและในส่วนที่เฉพาะเจาะจง และความรอบรู้เกี่ยวกับประเด็นทางภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนั้น ๆ ได้แก่ การศึกษารูปแบบการจัดองค์กร ขั้นตอนการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนเอกสารทางธุรกิจของกิจการ ได้แก่ การพิจารณาว่าขั้นตอนใด หรือกรณีใด มีประเด็นภาษีอากรประเภทใดเกี่ยวข้องหรือไม่อย่างไร ซึ่งจะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดเก็บภาษีอากร ทั้งนี้โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจโดยทั่วไป ตลอดจนอุตสาหกรรมที่กิจการดำเนินงานอยู่สภาวะการณ์ที่สำคัญซึ่งมีผลกระทบต่อธุรกิจ และการบัญชี เพื่อให้การบริหารการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรเหมาะสมตามสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ และจัดเก็บภาษีได้อย่างถูกต้องครบถ้วนให้เป็นปัจจุบัน โดยไม่ก่อให้เกิดหนีภาษีอากรค้าง

¹ กองนโยบายและวางแผนการคลัง, สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง.

ในปีงบประมาณ 2545 สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 ได้รับเป้าหมายให้จัดเก็บภาษีจำนวน 478.340 ล้านบาท สูงกว่าผลจัดเก็บปีงบประมาณ 2544 จำนวน 15.024 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 4.04 มีจำนวนรายตามทะเบียนผู้ประกอบการธุรกิจ พ.ศ. 2543 จำนวน 13,272 ราย กำกับดูแลใกล้ชิด 788 ราย กำกับดูแลรายไตรมาส 12,484 ราย จำนวนรายที่ควบคุมใกล้ชิดมีเงินภาษีมูลค่าเพิ่มที่ชำระในปีงบประมาณ 2544 คิดเป็นร้อยละ 92.78 ของผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม² เจ้าหน้าที่ในการกำกับดูแล จำนวน 30 คน

มูลเหตุจูงใจในการศึกษาถึงประสิทธิภาพของระบบงานกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิด เป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบันในเขตท้องที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 เนื่องจากการปฏิบัติงานในระบบปฏิบัติงานแนวใหม่ ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวยังเป็นระยะการทดลองใช้ ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะหาแนวทางประเมินประสิทธิภาพ การวัดผลการปฏิบัติของระบบ โดยผลจากการศึกษาอาจสามารถนำไปใช้ในการวัดผลระบบอื่นและส่งผลให้การจัดเก็บภาษีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษา ประสิทธิภาพระบบงานกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบัน ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 สำหรับปีงบประมาณ 2545 (1 ตุลาคม 2544 - 30 กันยายน 2545)

1.3 ขอบเขตและวิธีการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษา จะศึกษาเฉพาะการดำเนินงานของระบบงานกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิด เป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบันในเขตท้องที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 สำหรับปีงบประมาณ 2545

² สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2, การประชุมบริหารการจัดเก็บภาษีระดับอำเภอ (ก.บ.อ.) กันยายน 2544.

1.3.2 วิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

(1) จากเอกสารวิชาการของกรมสรรพากรและข้อมูลอื่น ๆ ได้แก่ ประมวลรัษฎากร หนังสือ ตำราทางวิชาการและวารสาร

(2) จากการเก็บข้อมูลรายงานผลการปฏิบัติงานในระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีอย่างใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการ และสถิติผลการจัดเก็บภาษีอากรในเขตท้องที่เชียงใหม่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) แยกเป็นกลุ่มธุรกิจเปรียบเทียบระหว่างผลที่ได้รับจากการปฏิบัติงานตามระบบงานกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบัน กับเป้าหมายที่ได้รับ

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงแนวทางการวัดประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีโดยระบบงานกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบัน
2. ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระบบงานกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบัน เข้าใจแนวนโยบายการจัดเก็บภาษีทั้งในปัจจุบันและอนาคตให้เป็นไปตามนโยบายของกรมสรรพากร
3. สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพภาพพัฒนาการจัดเก็บภาษีอากรตามในระบบงานกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบัน
4. สามารถนำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามมาตรการอื่นของกรมสรรพากรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.5 นิยามศัพท์

ประสิทธิภาพ หมายถึง กระบวนการบริหารทรัพยากรขององค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทุกด้าน โดยสามารถเปรียบเทียบการนำเข้าข้อมูล การปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้นได้

ระบบงานกำกับดูแลผู้เสียหายโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบัน หมายถึง ระบบงานตามนโยบายบริหารงานจัดเก็บภาษีแนวใหม่ของกรมสรรพากร โดยเริ่มตั้งแต่การจัดทำรายชื่อผู้เสียหาย การกำกับดูแล การควบคุมและรายงาน

การกำกับดูแล หมายถึง การติดตามการชำระภาษีและการบริหารงานจัดเก็บภาษีผู้ประกอบการให้ชำระภาษีถูกต้องเป็นปัจจุบัน การพิจารณาการคืนภาษี การตรวจสอบภาษีรวมทั้งการให้บริการด้านภาษีอากร

เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแล หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากสรรพากรจังหวัดให้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล

นิติบุคคลตั้งใหม่ หมายถึง นิติบุคคลรายใหม่ที่จดทะเบียนนิติบุคคล ณ กรมทะเบียนการค้า หรือ สำนักงานทะเบียนการค้าจังหวัด

ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้เสียหายที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์บริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ที่ถูกกำหนดให้มีผู้กำกับดูแล โดยจัดเป็นกลุ่มประเภทกิจการให้มีความเหมาะสมกับทีมกำกับดูแล

สำนักงานสรรพากรจังหวัด หมายถึง ความรวมถึง สำนักงานภาษีสรรพากรพื้นที่และสำนักงานสรรพากรจังหวัด (สาขา)

สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 หมายถึง หน่วยจัดเก็บระดับจังหวัด ประกอบด้วย 11 อำเภอและ 1 กิ่งอำเภอ ได้แก่

(1) อำเภอสันกำแพง	(7) อำเภอดอยสะเก็ด
(2) อำเภอสันทราย	(8) อำเภอแม่ริม
(3) อำเภอแม่แตง	(9) อำเภอพร้าว
(4) อำเภอเชียงดาว	(10) อำเภอฝาง
(5) อำเภอแม่อาว	(11) อำเภอไชยปราการ
(6) อำเภอเวียงแหง	(12) กิ่งอำเภอแม่ออน